
KRONIEK

75 jaar SVV : Socialisme en feminisme 1918 - 1997

*Denise De Weerd, historica, lid van de
Raad van Beheer AMSAB*

In 1995 werd ik verzocht mee te werken aan een onderzoek rond socialisme en feminisme, een grootscheeps onderzoeksprogramma dat in tien Europese landen gevoerd wordt. Het is een onderdeel van een vergelijkende studie die de verhouding tussen socialisme en feminisme in Europa tijdens het interbellum in kaart brengt en waarbij voornamelijk de socialistische en communistische vrouwenbewegingen onder de loep worden genomen. Het internationale project wordt geleid door de Amerikaanse professor Helmut Gruber.

Het Belgische luik van de geschiedenis van het feminisme en het socialisme tijdens het interbellum zal door mij verzorgd worden.

De centrale vraagstelling van het onderzoek is: in welke domeinen grijpen veranderingen plaats met betrekking tot de rol en de situatie van de vrouwen bij de Belgische Werkliedenpartij (BWP), in de volksbeweging, in de vrouwenbeweging en in de privésfeer van de arbeiders? Als inleiding komt een schets van de positie van de socialistische vrouwenbeweging binnen de Belgische Werkliedenpartij (BWP) met aandacht voor de oprichting van de Socialistische Vooruitziende Vrouwen (SVV). Ook het imago van de vrouw, zoals dat terug te vinden is op affiches en in illustraties wordt in de inleiding behandeld.

Het eerste hoofdstuk beschrijft de weg naar de toekenning van de burgerlijke gelijkheid: de strijd voor algemeen vrouwenstemrecht en de veranderingen in de wetgeving ten voordele van vrouwen. In een volgend onderdeel van het onderzoek komen verschillende aspecten van het moederschap en de hervorming van de sociale zekerheid in verband met het moederschap aan bod. De band socialisme-feminisme wordt verduidelijkt via de bespreking van onder andere de bevolkingspolitiek, het probleem van de kindsterfte, bewuste voortplanting, eugenetica, huwelijksconsultatie, zuigelingenraadpleging, bevallingsverlof, moederschapsverzekering, kinderbijslag, abortus en contraceptiva.

Een derde onderzoeksluik beslaat de brede waaier van kwalitatieve aspecten van het dagelijkse leven van de arbeidster. Zowel de huishoudelijke taken als de buitenshuisarbeid worden in beschouwing genomen. Er wordt onder andere aandacht besteed aan de impact van taylorisme op de huishoudelijke taken, aan de schijnbare onverzorgbaarheid van de functie van huisvrouw en van arbeidster en aan de moeilijke positie van de arbeidster in de consumptiemaatschappij.

De kwantitatieve en kwalitatieve evolutie (van de industriële naar de dienstensector) van de vrouwenarbeid vormt het volgende onderzoeks-onderwerp. De bescherming van de arbeidster in de arbeidsreglementering en de vertegenwoordiging van vrouwen in de vakbond zal besproken worden. Tot slot wordt in dit deel van het onderzoek ook de positie van de arbeidster in de economische crisis van de jaren dertig geschetst evenals de houding tegenover de fascisme.

In een onderdeel "De nieuwe vrouw" worden bestaande definities van mannelijkheid en vrouwelijkheid en de uiterlijke verschijning van "de moderne vrouw" geanalyseerd. Ook in dit hoofdstuk komen opvattingen over seksualiteit en huwelijk aan bod.

Drie generaties van Socialistische Vooruitziende Vrouwen. Van links naar rechts: Rachel Vandenberghe, Sirène Blicck, Colette Liagre, Lizette Delepierre

Andere aandachtspunten zijn : de vorming van vrouwen door de Centrale voor Arbeidersopvoeding (CAO) en de Arbeidershogeschool, de vrouwenpers in de tussenoorlogse periode, de volksroman en de socialistische lectuurverspreiding. Ten slotte worden de massacultuur - met name muziek, bioscoop en radio - en het begin van het toerisme besproken.

De Nederlandse versie van de bijdrage over België is veel uitgebreider dan het Engelse artikel. Naar aanleiding van de vijfenzeventigste verjaardag van de Socialistische Vooruitziende Vrouwen wordt de studie uitgewerkt tot op vandaag. Wegens de grote hoeveelheid door te nemen materiaal en de grote expansie die de SVV kenden na 1945, wordt de materie voor de periode 1945 - 1980 opgesplitst en verdeeld over een aantal medewerkers. Luc Peiren zal Wereldoorlog II behandelen. Ikzelf schrijf het hoofdstuk over de politieke rol van de SVV, met biografische schetsen

van voorzitters en parlementaire vrouwen. Mariette Verrijcken zal de wetgeving en het aandeel van SVV belichten inzake de burgerlijke capaciteit van de vrouwen. Nele Bracke neemt de zware brok van de sociale werken van de SVV voor haar rekening. De problematiek rond huisvrouw/arbeidster en de vrouw in het arbeidsproces wordt behandeld door Stine Van Rie en Gita Van Peebergh. Karen Celis zal, in samenspraak met Wis Geysen, de houding en de actie van SVV omtrent abortus, geboorteregeling en anticonceptie verder uitdiepen. Gita Deneckere schrijft een stuk over de evolutie van het imago van de vrouw in de socialistische vrouwenpers en de iconografie. Hetty Geldolf, erevoorzitster van de SVV, zal het geheel afsluiten met een bezinning over de evolutie van de SVV sinds 1980.

De publicatie van het boek is voorzien voor eind 1997.